

بررسی کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌های دولتی کشور از دیدگاه دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران این دوره‌ها

دکتر ناهید اتقیا^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۰۳/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۰۹/۱۳

پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت کیفی دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در ۲۲ دانشکده و گروه تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی کشور انجام شده است. جامعه آماری این تحقیق ۵۶۳ دانشجوی دوره‌های تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی تربیت بدنی و علوم ورزشی)، ۹۵ عضو هیئت علمی این دوره‌ها و ۴۳ مدیر دوره‌های تحصیلات تکمیلی بود. اهداف پژوهش، شناسایی موارد زیر بوده است: (۱) میزان روشن بودن اهداف و رسالت‌های دوره‌های تحت بررسی؛ (۲) کیفیت فعالیت‌های آموزشی که مشتمل بر روش‌های تدریس، محتوای آموزشی، مدیریت کلاس‌ها و ارزیابی آموزشی است؛ (۳) ارتباط با محیط خارج از دانشگاه؛ (۴) کیفیت مدیریت و برنامه‌ریزی این دوره‌ها؛ (۵) کیفیت فضاهای کالبدی، تجهیزات و امکانات آموزشی؛ (۶) کیفیت جوّ سازمانی؛ (۷) کیفیت فعالیت‌های پژوهشی و (۸) نمادهای انگیزشی در درون دانشگاه‌ها. ابزار جمع‌آوری اطلاعات سه پرسشنامه محقق ساخته بود. روایی پرسشنامه‌ها با نظرخواهی از ۱۳ عضو هیئت علمی با گرایش مدیریت ورزشی و مدیریت و برنامه‌ریزی در آموزش عالی تأیید و اصلاحات لازم اعمال شد. با توجه به حجم محدود سه جامعه تحت مطالعه، شیوه نمونه‌گیری سرشماری (تمام شماری) بود. روش تحقیق این مطالعه، توصیفی از نوع پیمایشی بود و برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای آماری S-plus و SPSS استفاده شد و به اقتضای مراحل تحلیل از آماره‌های آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی شاخص‌ها و سوالات ابزار جمع‌آوری اطلاعات (در مرحله پیش‌آزمون)، از همبستگی برای پایایی و همچنین تبیین ارتباط بین متغیرها و از آمار توصیفی برای توضیح وضعیت کیفیت دوره‌ها استفاده شد. همچنین، برای بررسی تفاوت معنی‌دار بین گروه‌های مختلف تحقیق از آزمون t دو نمونه‌ای و آنالیز واریانس استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد از نظر شاخص‌های آگاهی از اهداف و رسالت‌ها، کیفیت فعالیت‌های آموزشی، کیفیت ارتباط با محیط، کیفیت مدیریت و برنامه‌ریزی، کیفیت تجهیزات و فضاهای آموزشی، کیفیت پژوهش و کیفیت نمادهای انگیزشی تفاوت معنی‌داری در سطح ۹۹٪ اطمینان میان سه گروه تحقیق وجود دارد.

واژگان کلیدی: کیفیت، تحصیلات تکمیلی، تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه‌های دولتی کشور، دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران تحصیلات تکمیلی.

مقدمه

بالندگی هر سازمان دانشگاهی ضرورت بقای آن است. این بالندگی در گرو توجه به کیفیت عملکرد دانشگاه‌هاست. برای راه‌اندازی هر شرکت مؤسسه یا مرکز آموزشی، بهره‌مندی از کمیت‌هایی چون فضاها، تجهیزات و امکانات فیزیکی ضرورت اولیه است، اما دستیابی به اهداف آن مرکز بدون نظارت بر کیفیت عملکرد آن ممکن نخواهد بود؛ زیرا انجام فعالیت‌هایی از سوی کارکنان سازمان‌ها به‌تنهایی متضمن کارکرد مناسب آن نیست. دغدغه کیفیت در آموزش عالی به معنی عام آن، قدمتی به درازای خود آموزش عالی دارد؛ زیرا آموزش عالی بنا به سرشت آن فعالیتی پیچیده و کیفی است، اما ضرورت نهادینه شدن «فرآیند اطمینان از کیفیت در آموزش عالی» در معنی خاص خود از نیمه دوم قرن بیستم، به‌ویژه از دهه ۸۰ پیش از پیش بروز نموده است (۱).

برای ایجاد تغییر و نوآوری و بهبود کیفیت فعالیت‌های دوره‌های تحصیلات تکمیلی لازم است نخست وضعیت موجود این دوره‌ها از طریق شاخص‌هایی شناسایی شود و سپس بر اساس یافته‌ها، راهکارهای بهبود آن‌ها پیشنهاد شود. بررسی‌های محدودی که در زمینه برنامه‌های دوره‌های تحصیلات تکمیلی در دانشکده‌های تربیت بدنی کشور انجام شده است، وضعیت کیفی مطلوبی را ارائه نمی‌دهد. کوزه چیان (۱۳۷۹) وضعیت آموزشی دانشجویان دانشکده‌های تربیت بدنی کشور را از ابعاد مختلفی چون نیروی انسانی، تجهیزات و تأسیسات بررسی کرده است. در این پژوهش بیان شده بین مدارج تحصیلی و علاقه به تحقیق رابطه وجود دارد و از لحاظ کمی، تعداد مدرسان دارای مدرک کارشناسی ارشد و دکتری نسبت به تعداد دانشجویان تربیت بدنی، با توجه به استانداردهای بین‌المللی کافی نیست (۲).

صابونچی (۱۳۷۹) در پژوهشی راجع به کمیت و کیفیت آموزشی و پژوهشی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در مقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه‌های مجری و مستقر در تهران نشان می‌دهد تنها ۳۸ درصد دانشجویان جامعه نمونه، مهارت‌های تدریس استادان خود را مثبت ارزیابی می‌کردند، در حالی که ۶۸ درصد آن‌ها امکانات پژوهشی و ۳۴ درصد آن‌ها امکانات کمک آموزشی را ناکافی می‌دانستند. تنها ۲۶ درصد آن‌ها برنامه‌های آموزشی مقطع کارشناسی ارشد را هماهنگ با اهداف رشته ارزیابی می‌کردند. از نظر انگیزه و علاقه به رشته تحصیلی ۳۸ درصد از آن‌ها انگیزه خود را مثبت ارزیابی می‌کردند، در صورتی که ۲۷ درصد آن‌ها علاقه و انگیزه به رشته تحصیلی خود را کم و خیلی کم دانستند و بیشتر آن‌ها (۹۶ درصد) به اضافه کردن واحدهای عملی در برنامه‌های آموزشی اشاره داشتند و ۶۷ درصد معتقد بودند که پذیرش دانشجو در دوره دکتری تخصصی این رشته براساس روابط است (۳).

مشرف جوادی (۱۳۷۹) در پژوهشی به توصیف و مقایسه برنامه‌های آموزشی رشته تربیت بدنی چند دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی منتخب جهان و ایران پرداخته است. وی ایجاد گرایش‌های جدید مطابق با نیازهای جامعه و پیشرفت تربیت بدنی و علوم ورزشی در جهان را عاملی مهم برای رضایتمندی دانشجویان این رشته اعلام می‌کند (۴).

تندنویس (۱۳۸۰) در پژوهش خود افت کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی را به دلیل نبود مدرسان با تحصیلات دکتری می‌داند و اظهار می‌کند چنین وضعیتی بر کیفیت تربیت کارشناسان و کارشناسان ارشد تربیت بدنی تأثیر سوء خواهد داشت (۵).

تحقیق حیدری‌نژاد (۱۳۸۵) که با هدف ارزیابی کارآیی دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی انجام شد، کارآیی اعضای هیئت علمی، بودجه، خدمات تخصصی، پژوهش و آموزش را در دانشگاه‌ها تأیید کرد (۶).

میزانی (۱۳۸۷) در پژوهشی درباره مشکلات تدوین پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی مهم‌ترین مشکلات این حوزه را دسترسی محدود به منابع مالی، منابع و روال اداری نامناسب دانشگاه، دسترسی محدود به منابع اطلاعات علمی، توانایی‌های علمی و عملی محدود دانشجویان و در نهایت کیفیت نامناسب راهنمایی اعضای هیئت علمی راهنما و مشاور بیان کرده است (۷).

در مطالعات راجع به کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی در سایر کشورها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

کالج فنی میدلندز^۱ در کارولینای جنوبی کلمبیا^۲ برنامه کیفیت را به منظور تأیید مجدد اعتبار آموزشی اجرا کرد. با اجرای برنامه مدیریت کیفیت این نتایج به دست آمد: رشد قابل ملاحظه در ثبت نام، افزایش ۹۰ درصدی میزان رضایت دانشجو، افزایش ۶/۴ درصدی حفظ دانشجو و ۷ تا ۱۷ درصد افزایش حفظ دانشجو در دانشجویان در معرض خطر (۸).

گزارش مونی^۳ (۱۹۹۱) از انجمن تحصیلات تکمیلی آمریکا نشان داد رساله به‌عنوان یکی از الزامات مقطع دکتری هنوز برقرار و در موقعیت مناسبی است، ولی راهنمایی و مشاوره ارائه شده به دانشجویان در وضعیت ضعیفی است و بسیاری از دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری از روند راهنمایی و هدایت پایان‌نامه‌های خود رضایت نداشتند. این تحقیق پیشنهاد می‌کند دانشجویان تحصیلات تکمیلی باید توسط عضو هیئت علمی راهنما بهتر راهنمایی شوند و دانشگاه‌ها نیز به-

-
1. Midlands Technical College
 2. Columbia, South Carolina
 3. Mooney

صورت دوره‌ای اعضای هیئت علمی تحصیلات تکمیلی خود را مجدداً بررسی کنند و اقداماتی را به‌منظور آموزش بهتر آن‌ها انجام دهند. همچنین، کتابچه‌هایی تهیه کنند که دانشجویان تحصیلات تکمیلی را از حقوق و وظایفشان در فرآیند نوشتن پایان‌نامه آگاه کند (۹).

فیلیپس و راسل^۱ (۱۹۹۴) رابطه بین قابلیت‌های فردی^۲ دانشجویان تحصیلات تکمیلی و بهره‌وری^۳ تحقیقات آن‌ها را بررسی کردند و دریافتند ماهیت تحقیق دانشجویان، اعتقاد به قابلیت‌های فردی خود و ادراک آن‌ها از محیط آموزشی با بهره‌وری آن‌ها به‌عنوان محقق رابطه معنی‌داری دارد و دانشجویانی که اعتماد به نفس داشتند، بهره‌وری بیشتری نیز به‌عنوان محقق داشتند (۱۰). هارمن و میک^۴ (۲۰۰۰) معتقدند یکی از تفاوت‌های اساسی کیفیت آموزش در رویکردهای سنتی و جدید این است که کیفیت در رویکرد سنتی به درون‌دادها و استانداردهای ملی و بین‌المللی آموزش مربوط می‌شد، ولی در رویکرد جدید اساساً بر فرآیندهای مدیریت و اثربخشی آن‌ها، ارزیابی برونداد و نظارت بر عملکرد و چگونگی برآورده کردن نیازهای آموزشی دانشجویان تأکید دارد (۱۱). بر اساس نتایج تحقیق اکلیف^۵ (۲۰۰۰) بین زمینه پژوهشی، مرتبه دانشگاهی، تجارب آموزشی، سن و جنسیت دانشجویان تحصیلات تکمیلی و نگرش آن‌ها به روش‌های پژوهشی رابطه وجود دارد (۱۲). در تحقیق سولیوان^۶ (۲۰۰۱) روابط دانشجویان تحصیلات تکمیلی با اعضای هیئت علمی راهنما و مشاور به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های مشوق دانشجویان در فرآیند تدوین پایان‌نامه تأیید شده است (۱۳). کوترلیک و همکاران^۷ (۲۰۰۲) دسترسی به منابع اطلاعات را از عوامل تأثیرگذار در مشارکت دانشجویان تحصیلات تکمیلی در فعالیتهای علمی و پژوهشی بیان کرده‌اند (۱۴). کمیسیون جامعه اروپا^۸ (۲۰۰۳) در تحقیقی به بررسی موانع به‌کارگیری مؤثر نتایج پژوهش‌های دانشگاه پرداخت. نتایج تحقیق نشان داد یکی از موانع، بی‌اعتمادی محققان به استفاده از نتایج تحقیقات و پژوهش‌هایشان

-
1. Philips & Russell
 2. self-efficacy
 3. productivity
 4. Harman.& Meek
 5. Oakleaf
 6. Sullivan.J.E
 7. Kotrlik et al
 8. Commission of the European Communities

است (۱۵). به گفته هانسون^۱ (۲۰۰۳) آموزش با کیفیت مطلوب در تحصیلات تکمیلی معمولاً با ارتقای فرصت‌های یادگیری اثربخش برای دانشجویان این مقاطع تعریف می‌شود (۱۶). ساهنی و همکاران^۲ (۲۰۰۸) در پژوهشی به ایجاد چارچوبی یکپارچه از شاخص‌هایی برای مدیریت کیفیت در آموزش از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشکده‌های مدیریت و مهندسی هند پرداختند. در این پژوهش، تعیین کیفیت خدمات آموزشی و تحلیل فاصله^۳، شناسایی خواسته‌ها و انتظارات آموزش عالی (اعضای هیئت علمی)، ویژگی‌های طراحی نظامی آموزشی و در نهایت تأیید اثربخشی کمی و کیفی و قابلیت این طرح از طریق به‌کارگیری مدل ساختاری تفسیری و تحلیل مسیر^۴ پرداختند (۱۷).

دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی در دهه گذشته رشد کمی قابل توجهی داشته است به طوری که طبق آخرین آمار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال تحصیلی ۱۳۸۵-۸۶ تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد در این رشته در دانشگاه‌های دولتی به ۳۷۲ نفر و دانشجویان دکتری به ۱۰۴ نفر رسیده است. تعداد اعضای هیئت علمی که در دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری در این رشته تدریس می‌کنند نیز ۱۵۱ نفر است (۱۸). سؤال اساسی این است که با توجه به گسترش کمی این دوره‌ها، وضعیت کیفی آن‌ها چگونه است. دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران دوره‌های تحصیلات تکمیلی چه نظری راجع به کیفیت این دوره‌ها در رشته تربیت بدنی با توجه به شاخص‌های مورد نظر تحقیق دارند؟ بدین ترتیب هدف کلی این پژوهش شناسایی وضعیت کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌های دولتی کشور از دیدگاه دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران این دوره‌هاست.

روش‌شناسی پژوهش

در این پژوهش، شاخص‌هایی که نشانگر کیفیت مورد مطالعه در دوره‌های تحصیلات تکمیلی در رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی است به صورت متغیرهای ذیل معرفی می‌شوند:

۱. میزان آشکار بودن رسالت‌ها و اهداف دانشکده‌ها در خصوص دوره‌های تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی؛

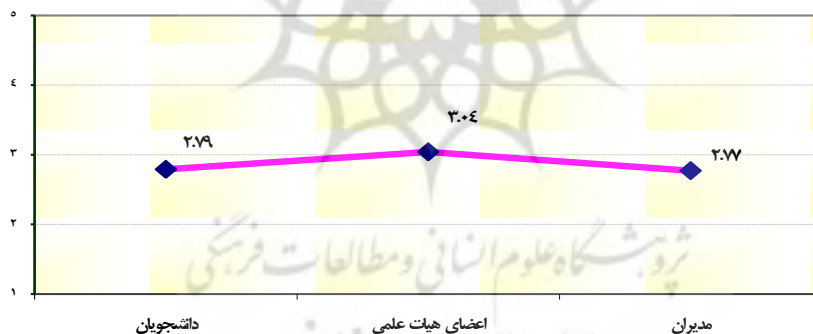
-
1. Hanson
 2. Sahney et all
 3. Gap Analysis
 4. Interpretive Structural Modeling

۲. کیفیت فعالیتهای آموزشی شامل: کیفیت محتوای برنامه‌های درسی، روش‌های تدریس در این دوره‌ها، مدیریت کلاس‌ها و ارزیابی آموزشی این دوره‌ها؛
 ۳. ارتباط دوره‌های تحصیلات تکمیلی با محیط خارج از دانشگاه؛
 ۴. کیفیت مدیریت و برنامه‌ریزی دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی تربیت بدنی و علوم ورزشی؛
 ۵. کیفیت فضاهای کالبدی، تجهیزات و امکانات فیزیکی موجود مرتبط با دوره‌های تحصیلات تکمیلی؛
 ۶. کیفیت جوّ سازمانی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی؛
 ۷. کیفیت فعالیتهای پژوهشی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی؛
 ۸. کیفیت نمادهای انگیزشی موجود برای فعالیتهای آموزشی و پژوهشی دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی و اعضای هیئت علمی مرتبط.
- ابزار جمع‌آوری اطلاعات سه دسته پرسشنامه بود که براساس پژوهش‌های مرتبط با شاخص‌های ارزیابی کیفیت در آموزش عالی و نیز نظرسنجی از ۱۳ عضو هیئت علمی متخصص در مباحث مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت بدنی، تعلیم و تربیت و ارزیابی آموزشی تنظیم شده بود (۱۹).
- بنا به ماهیت موضوع تحقیق، در خصوص کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی ۲۲ دانشکده و گروه آموزشی از سه گروه نظرخواهی شد؛ بنابراین جامعه آماری این تحقیق دارای سه زیرجامعه به قرار زیر است:
- ۱- دانشجویانی که در در نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۳۸۷-۸۸ در دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌های دولتی کشور مشغول به تحصیل بودند. در این پژوهش از ۵۶۳ دانشجو نظرسنجی شد؛
 - ۲- اعضای هیئت علمی با درجه استادیار و بالاتر که در دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشکده‌ها و گروه‌های تحت بررسی مشغول به تدریس بودند. در این پژوهش از ۹۵ عضو هیئت علمی نظرسنجی به عمل آمد؛
 - ۳- مدیران دانشکده‌ها و گروه‌های تربیت بدنی تحت بررسی که مسئول راه‌اندازی، برنامه‌ریزی، مدیریت و ارزیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی آن دانشکده‌ها بودند از جمله: رؤسای دانشکده‌ها، معاونان آموزشی و پژوهشی و مدیران گروه‌های دارای دوره‌های تحصیلات تکمیلی.

در این پژوهش از ۴۳ مدیر نظرسنجی شد. با توجه به حجم محدود جامعه آماری مدیران، شیوه نمونه‌گیری برای این زیرجمعیت سرشماری (تمام شماری) بود، ولی برای زیرجمعیت دانشجویان و اعضای هیئت علمی از نمونه‌گیری چند مرحله‌ای تصادفی^۱ استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای آماری S-plus و SPSS.16 استفاده شد. با توجه به نیاز، در مراحل تحلیل از آماره‌های آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی^۲ شاخص‌ها و سؤالات ابزار سنجش (در مرحله پیش‌آزمون)، از همبستگی برای پایایی و همچنین تبیین ارتباط بین متغیرها و از آمار توصیفی برای توضیح وضعیت کیفیت دوره‌ها استفاده شد. برای بررسی تفاوت معنی‌دار بین گروه‌های مختلف تحقیق از آزمون t دونمونه‌ای^۳ و آنالیز واریانس^۴ استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

نتایج دیدگاه‌های اعضای هیئت علمی، دانشجویان و مدیران دوره‌های تحت بررسی در مورد شاخص‌های پژوهش به قرار زیر است:

نمودار ۱. مقایسه نسبی شاخص ۱: میزان آگاهی از اهداف و رسالت‌ها (بر حسب میانگین از ۵)

1. Two Stage Random Sampling (TSRS)
2. Reliability
3. Two samples t- test
4. Analysis Of Variance(ANOVA)

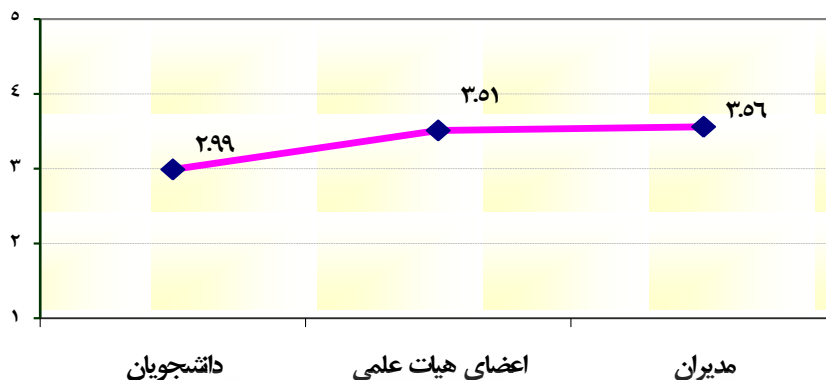
جدول ۲. تحلیل واریانس^۱ برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی در مورد میزان آگاهی از اهداف و رسالت‌های دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۱۴۵۶۹/۴۰۸	۲	۷۲۸۴/۷۰۴	۲۸۶۹/۰۶	۰/۰۰۰
درون گروهی	۱۷۳۶/۷۱۰	۶۸۴	۲/۵۳۹	-	-
کل	۱۶۳۰۶/۱۱۸	۶۸۶	-	-	-

همان‌طور که در جدول آنالیز واریانس فوق مشاهده می‌شود، میزان معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است؛ یعنی بین دیدگاه سه گروه از نظر شاخص کیفیت اهداف و رسالت‌های دوره‌های تحصیلات تکمیلی اختلاف وجود دارد. آزمون‌های تعقیبی توکی و شف^۲ اختلاف بین هر دو گروه از سه گروه فوق را نشان می‌دهد؛ یعنی بین دانشجویان و استادان، استادان و مدیران و نیز مدیران و دانشجویان اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد.

بررسی توصیفی نتایج مربوط به این شاخص نشان داد اغلب دانشجویان (۴۰/۳٪) در حد کم با این اهداف و رسالت‌ها آشنا هستند، در حالی که اغلب اعضای هیئت علمی (۴۴/۲٪) تا حدودی با این اهداف آشنا هستند و اغلب مدیران پاسخگو (۵۵/۸٪) گزینه‌های کم و تا حدودی را انتخاب کرده بودند. پاسخ‌های فوق تأمل‌برانگیز است؛ زیرا قاعدتاً قبل از راه‌اندازی و در حین اجرای دوره آموزشی باید اهداف و رسالت‌های آن دوره، دست‌کم برای مدیران و اعضای هیئت علمی تبیین شود تا بدین ترتیب جامعه استفاده‌کننده (دانشجویان) نیز در حین تحصیل با اهداف و رسالت‌های تحصیلی آشکار شده توسط مسئولان و اعضای هیئت علمی روبرو شوند.

1. Analysis of variance (ANOVA)
2. Tukey & Scheffe

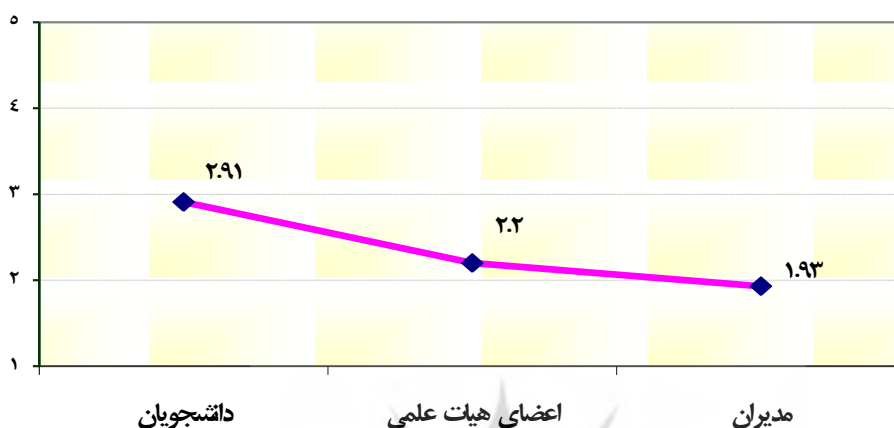

نمودار ۳. مقایسه نسبی شاخص ۲: میزان رضایت از کیفیت روش تدریس (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۲. تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی در مورد میزان رضایت از کیفیت روش تدریس دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۴۸۵۴۴/۷۲۱	۲	۲۴۲۷۲/۳۶۱	۸۹۴/۹۸	۰/۰۰۰
درون گروهی	۱۸۵۵۰/۳۶۷	۶۸۴	۲۷/۱۲۰	-	-
کل	۶۷۰۹۵/۰۸۸	۶۸۶	-	-	-

همان‌طور که در جدول آنالیز واریانس فوق مشاهده می‌شود، میزان معنی‌داری، کمتر از ۰/۰۵ است؛ یعنی بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق تفاوت معنی‌دار آماری وجود دارد. آزمون‌های تعقیبی توکی و شفه اختلاف بین هر دو گروه از سه گروه فوق را نشان می‌دهد. نتایج پرسش‌های مربوط به تعیین کیفیت شاخص مذکور نشان داد اغلب دانشجویان (به میزان ۵۰/۱٪) تا حدودی از کیفیت روش تدریس اعضای هیئت علمی در این دوره رضایت دارند، در حالی که اغلب اعضای هیئت علمی (۵۸/۹٪) اظهار داشتند که به میزان زیاد و خیلی زیاد از کیفیت روش تدریس در این دوره‌ها ابراز رضایت دارند. اغلب مدیران تحت نظرخواهی (۴۱/۹٪) به میزان زیاد از کیفیت روش‌های تدریس دوره‌ها ابراز رضایت کرده‌اند.

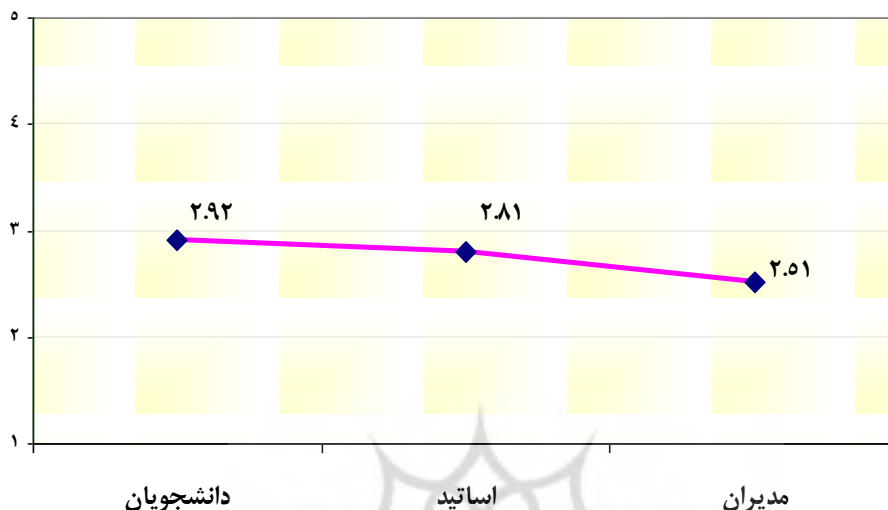

نمودار ۳. مقایسه نسبی شاخص ۳: میزان رضایت از کیفیت محتوای آموزشی (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۳. تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیات علمی و مدیران گروه‌های آموزشی در مورد میزان رضایت از کیفیت محتوای دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۱۷۱۲۶/۳۰۸	۲	۸۵۶۳/۱۵۴	۹۹۵/۶۱	۰/۰۰۰
درون گروهی	۵۸۸۲/۹۷۹	۶۸۴	۸/۶۰۱	-	-
کل	۲۳۰۰۹/۲۸۷	۶۸۶	-	-	-

همان‌طور که در جدول آنالیز واریانس فوق مشاهده می‌شود، میزان معنی‌داری، کمتر از ۰/۰۵ است و نشان می‌دهد بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. کیفیت این شاخص از سوی هر سه گروه تحت بررسی ضعیف ارزیابی شده است، به گونه‌ای که اغلب دانشجویان (۷۴/۴٪) از محتوای آموزشی دوره‌های تحصیلات تکمیلی تا حدودی و کم رضایت دارند، در حالی که اغلب اعضای هیات علمی (۷۰/۵٪) به میزان کم و خیلی کم و اغلب مدیران نیز (۸۶٪) تا حد کم و خیلی کم از کیفیت محتوای آموزشی ابراز رضایت کرده‌اند.

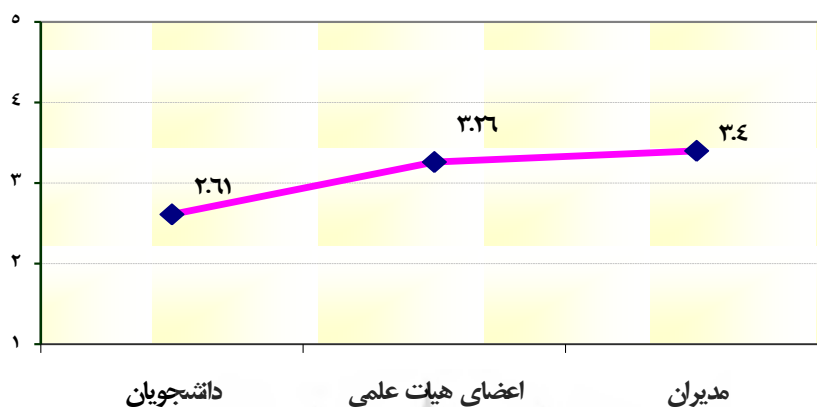

نمودار ۴. مقایسه نسبی شاخص ۴: میزان ارتباط با محیط خارج از دانشگاه (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۴. تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی در مورد میزان رضایت از کیفیت روش تدریس دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۳۲۴۹۷/۳۳۸	۲	۱۶۲۴۸/۶۶۹	۱۷۱۰/۶۲	۰/۰۰۰
درون گروهی	۶۴۹۷/۱۰۲	۶۸۴	۹/۴۹۹	-	-
کل	۳۸۹۹۴/۴۳۹	۶۸۶	-	-	-

همان‌طور که در جدول آنالیز واریانس فوق مشاهده می‌شود، میزان معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است و نشان می‌دهد بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. در خصوص این شاخص نیز ارزیابی‌های انجام‌شده نشانگر ضعف ارتباط بین دانشگاه و برون‌دادهای آن (دانش‌آموختگان دوره‌های تحصیلات تکمیلی) با مراکز ورزشی، آموزشی و خدماتی است که توانایی تعامل با دانشکده‌های تربیت بدنی و جذب دانش‌آموختگان آن دانشکده‌ها را دارند. در این شاخص، ۴۹/۹٪ دانشجویان گزینه تا حدودی، ۶۵/۳٪ اعضای هیئت علمی گزینه‌های کم و تا حدودی و ۳۷/۲٪ مدیران گزینه ارتباط کم را انتخاب نموده‌اند.

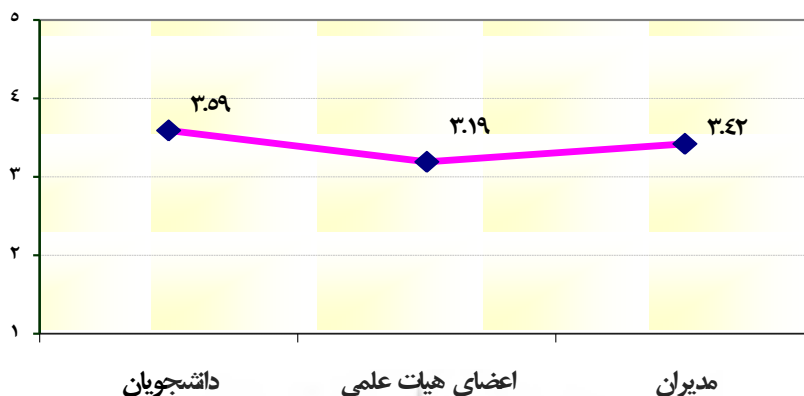

نمودار ۵. مقایسه نسبی شاخص ۵: میزان رضایت از کیفیت ارزیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۵: تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی راجع به میزان رضایت از کیفیت ارزیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۱۵۰۸۲/۰۸۵	۲	۷۵۴۱/۰۴۳	۱۴۲۰/۶۵	۰/۰۰۰
درون گروهی	۳۶۳۰/۷۷۴	۶۸۴	۵/۳۰۸	-	-
کل	۱۸۷۱۲/۸۵۹	۶۸۶	-	-	-

جدول آنالیز واریانس فوق نشان می‌دهد میزان معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است؛ یعنی بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. نتایج تحقیق نشان داد ۴۹٪ دانشجویان تا حدودی، ۴۲/۱٪ اعضای هیئت علمی و ۵۱/۲٪ مدیران به میزان زیاد از روند کیفیت ارزیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی رضایت دارند.

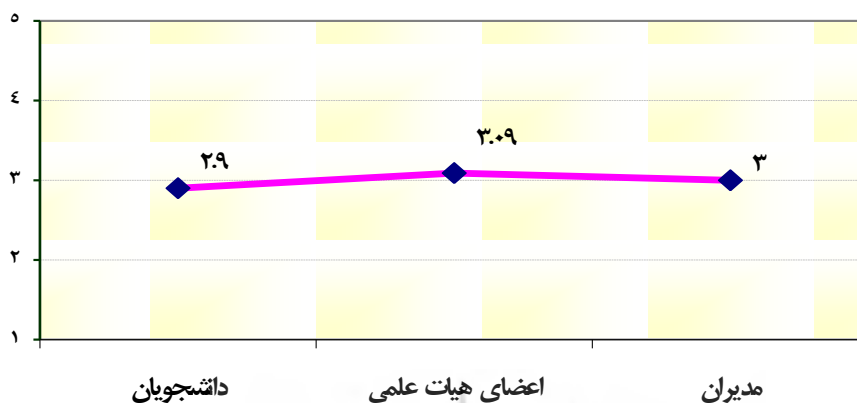

نمودار ۶. مقایسه نسبی شاخص ۶: میزان رضایت از کیفیت مدیریت و برنامه‌ریزی دوره‌های تحصیلات تکمیلی (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۶. تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی در مورد میزان رضایت از کیفیت مدیریت و برنامه‌ریزی دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۸۸۲۷۸/۶۷۲	۲	۴۴۱۳۹/۳۳۶	۹۹۸۷/۷۶	۰/۰۰۰
درون گروهی	۳۰۲۲/۸۳۰	۶۸۴	۴/۴۱۹	-	-
کل	۹۱۳۰۱/۵۰۲	۶۸۶	-	-	-

جدول آنالیز واریانس فوق نشان می‌دهد میزان معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است؛ یعنی بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. نتایج بررسی این شاخص نشان می‌دهد هر سه گروه تحت بررسی وضعیت کیفی مدیریت و برنامه‌ریزی دوره‌های تحصیلات تکمیلی موجود را مطلوب ارزیابی کرده‌اند.

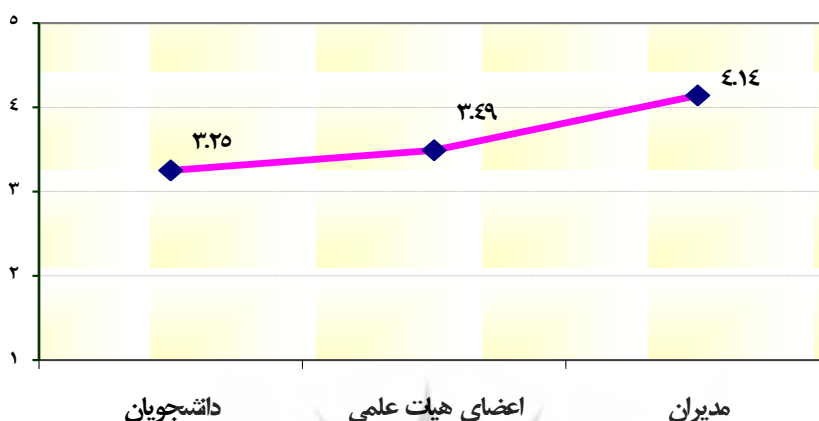

نمودار ۷. مقایسه نسبی شاخص ۷: میزان رضایت از کیفیت تجهیزات و فضاهای آموزشی (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۷. تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیات علمی و مدیران گروه‌های آموزشی در مورد میزان رضایت از کیفیت تجهیزات و فضاهای آموزشی دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۴۰۵۴۱/۲۰۸	۲	۲۰۲۷۰/۶۰۴	۲۲۹/۱۷	۰/۰۰۰
درون گروهی	۶۰۵۰۰/۲۳۱	۶۸۴	۸۸/۴۵۱	-	-
کل	۱۰۱۰۴۱/۴۳۹	۶۸۶	-	-	-

جدول آنالیز واریانس فوق نشان می‌دهد میزان معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است؛ یعنی بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. بررسی توصیفی نتایج مربوط به این شاخص نشان داد اغلب اعضای هر سه گروه تحت بررسی از وضعیت کیفی فضاها و تجهیزات آموزشی موجود تا حدودی اظهار رضایت نموده‌اند، به گونه‌ای که نامناسب بودن کلاس‌ها (از لحاظ نور، تهویه، گنجایش، چیدمان صندلی‌ها)، مجهز نبودن به وسایل کمک آموزشی یا خرابی دستگاه‌های موجود از جمله بیشترین پاسخ‌های دریافتی بود.

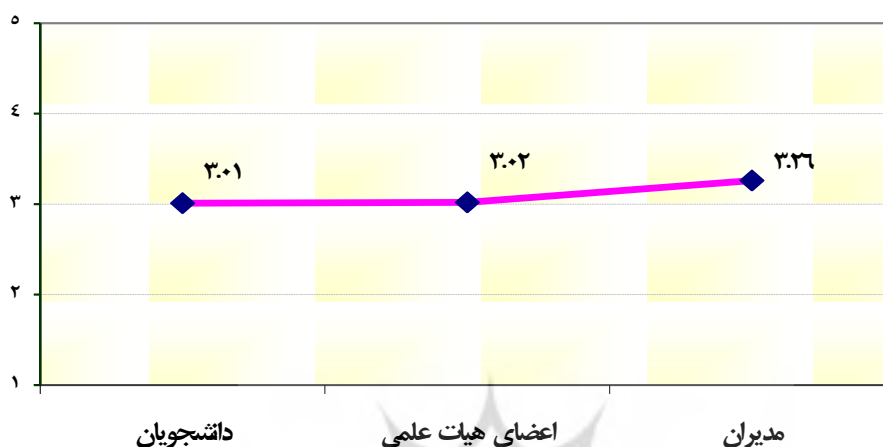

نمودار ۸. مقایسه نسبی شاخص ۸: میزان رضایت از کیفیت جوّ سازمانی دوره‌های تحصیلات تکمیلی (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۸. تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی راجع به میزان رضایت از کیفیت جوّ سازمانی دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۲۹۷۱۲/۷۹۲	۲	۱۴۸۵۶/۳۹۶	۳۵۱۴/۳۱	۰/۰۰۰
درون گروهی	۲۸۹۱/۵۴۰	۶۸۴	۴/۲۲۷	-	-
کل	۳۲۶۰۴/۳۳۲	۶۸۶	-	-	-

جدول آنالیز واریانس فوق نشان می‌دهد میزان معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق اختلاف معنی دار آماری وجود دارد. بررسی توصیفی نتایج مربوط به این شاخص نشان داد از دیدگاه اغلب اعضای هیئت علمی و مدیران دوره‌های تحت بررسی، جوّ سازمانی موجود از نظر کیفی رضایت‌بخش است، در حالی که اغلب دانشجویان تا حدودی از جوّ سازمانی حاکم در این دوره‌ها ابراز رضایت نموده‌اند.

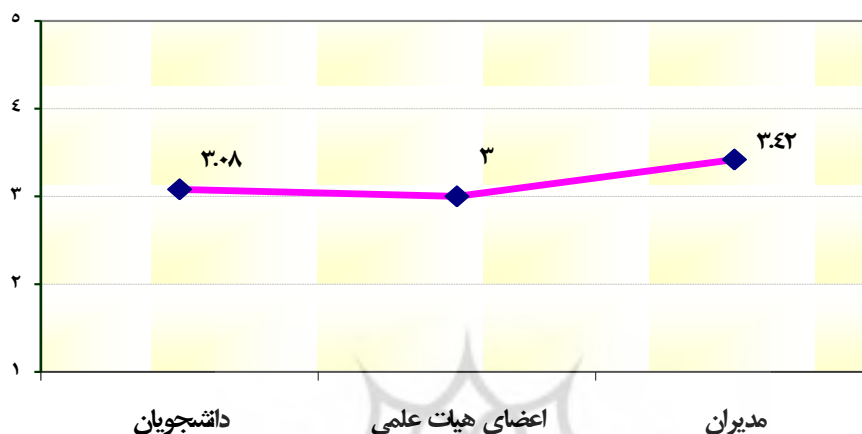
نمودار ۹. مقایسه نسبی شاخص ۹: میزان رضایت از کیفیت پژوهش در دوره‌های تحصیلات تکمیلی (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۹. تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی راجع به میزان رضایت از کیفیت پژوهش دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۵۳۸۹/۴۶۷	۲	۲۶۹۴/۷۳۴	۶۷۵/۳۰	۰/۰۰۰
درون گروهی	۲۷۲۹/۴۴۳	۶۸۴	۳/۹۹۰	-	-
کل	۸۱۱۸/۹۱۰	۶۸۶	-	-	-

از جدول آنالیز واریانس فوق ملاحظه می‌شود میزان معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. بررسی توصیفی نتایج مربوط به این شاخص نشان داد که اغلب دانشجویان تحت نظرخواهی و ۳۰/۵٪ اعضای هیئت علمی تا حدودی از وضعیت کیفیت پژوهش در این دوره‌ها ابراز رضایت نموده‌اند. همچنین، ۳۰/۵٪ دیگر از اعضای هیئت علمی به میزان زیاد از شاخص مذکور ابراز رضایت نمودند. ناهمخوانی نظرات دریافت‌شده نیازمند بررسی جدی‌تر این امر از سوی مدیران و اعضای هیئت علمی است؛ زیرا بخش پژوهش، بخش مهم و صفت متمیزه دوره‌های تحصیلات تکمیلی با

دوره‌های قبل از آن است.

نمودار ۱۰. مقایسه نسبی شاخص ۱۰: میزان رضایت از کیفیت نمادهای انگیزشی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی (بر حسب میانگین از ۵)

جدول ۱۰. تحلیل واریانس برای آزمون تفاوت دیدگاه‌های دانشجویان، اعضای هیئت علمی و مدیران گروه‌های آموزشی در مورد میزان رضایت از کیفیت نمادهای انگیزشی دوره‌های تحصیلات تکمیلی

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	مقدار F	مقدار معنی‌داری (sig)
بین گروهی	۷۰۸۷/۶۰۵	۲	۳۵۴۳/۸۰۳	۲۸۷/۲۸	۰/۰۰۰
درون گروهی	۸۴۳۷/۴۹۲	۶۸۴	۱۲/۳۳۶	-	-
کل	۱۵۵۲۵/۰۹۸	۶۸۶	-	-	-

از جدول آنالیز واریانس فوق ملاحظه می‌شود که میزان معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ است؛ یعنی بین سه گروه از نظر شاخص کیفیت فوق اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد. در خصوص این شاخص اغلب دانشجویان (۶۱/۱٪) به میزان کم و تا حدودی با این نمادها آشنایی داشته، یا ابراز رضایت نموده‌اند. اغلب مدیران تحت بررسی (۳۷/۲٪) نیز تا حدودی از چنین نمادهایی مطلع بودند یا رضایت داشتند.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش‌هایی که در زمینه کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی به‌طور عام و در تربیت بدنی و علوم ورزشی به‌طور خاص انجام شده‌اند در دو بخش قابل ذکرند:

الف- پژوهش‌های داخل کشور: کوزه‌چیان (۱۳۷۹) و تندنویس (۱۳۸۰) به مشکلات نیروی انسانی در دانشکده‌های تربیت بدنی اشاره داشتند. صابونچی (۱۳۷۹) مشکلات این دوره‌ها را ضعف در مهارت‌های تدریس اعضای هیئت علمی، نارضایتی دانشجویان از امکانات پژوهشی در دانشکده‌ها و ناهماهنگی برنامه‌های آموزشی با اهداف دوره‌ها دانسته است. مشرف جوادی (۱۳۷۹) ایجاد گرایش‌های جدید مطابق با نیازهای جامعه را ضروری دانسته است در حالی که مهدی‌پور (۱۳۸۴) وضعیت موجود دانشکده‌های تربیت بدنی را نسبتاً مطلوب می‌داند. حیدری‌نژاد (۱۳۸۷) کارآیی آموزشی و پژوهشی دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی تربیت بدنی و اثربخشی خدمات تخصصی آن‌ها را در محیط بیرونی (در سطوح دانشگاه و جامعه) مثبت ارزیابی می‌کند. میزانی (۱۳۸۷) مشکلات تدوین پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد تربیت بدنی را دسترسی محدود به منابع مالی، روال اداری نامناسب دانشگاه‌ها، دسترسی محدود به منابع اطلاعاتی، توانایی‌های علمی و عملی محدود دانشجویان و کیفیت راهنمایی نامناسب استادان راهنما و مشاور می‌داند.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود پژوهش‌های انجام‌شده در خصوص موضوع این تحقیق عموماً مسائل و مشکلات کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشکده‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی را در ابعاد آموزشی و پژوهشی مطرح کرده‌اند.

ب- پژوهش‌های خارج از کشور: بر اساس ادبیات موجود، مطالعه‌ای یافت نشد که خاص دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی باشد، با این وصف در خصوص کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی پژوهش‌های متنوعی وجود دارد. این پژوهش‌ها موارد زیر را در کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی تأثیرگذار می‌دانند:

۱. ضعف در راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان (مونی، ۱۹۹۱)؛
۲. اعتماد به نفس دانشجویان (فیلیپس و راسل، ۱۹۹۴)؛
۳. انجام برنامه‌های مدیریت کیفیت (آلفرد و کارتر، ۱۹۹۳)؛
۴. اعمال رویکردهای جدید در ارتقای کیفیت آموزشی (هارمن و میک، ۲۰۰۰)؛
۵. روابط استادان راهنما و مشاور در تشویق دانشجویان این دوره‌ها به انجام فعالیت‌های پژوهشی (سولیوان، ۲۰۰۱)؛
۶. دسترسی به منابع اطلاعات و نقش آن در مشارکت دانشجویان این دوره‌ها در

۷. فعالیت‌های علمی و پژوهشی (کوترلیک و همکاران، ۲۰۰۲)؛
 بی‌اعتمادی محققان در به‌کارگیری نتایج تحقیقات آن‌ها (کمیسیون جامعه اروپا، ۲۰۰۳)؛
۸. ارتباط بین آموزش با کیفیت مطلوب با ارتقای فرصت‌های یادگیری اثربخش در دوره‌های تحصیلات تکمیلی (هانسون، ۲۰۰۳)؛
۹. تأکید بر طراحی نظامی آموزشی بر اساس شاخص‌های مدیریت کیفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی (ساهنی و همکاران، ۲۰۰۸).
- نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیقات صابونچی (۱۳۷۹)، مشرف جوادی (۱۳۷۹)، میزانی (۱۳۸۷) و تحقیق انجام‌شده در کالج فنی میدلندز همخوانی دارد. از سوی دیگر، نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات تندنویس (۱۳۸۰)، حیدری‌نژاد (۱۳۸۵)، فیلیپس و راسل (۱۹۹۴)، سولیوان (۲۰۰۱) و کمیسیون جامعه اروپا (۲۰۰۳) همخوانی ندارد.
- بدین ترتیب، با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهادات اجرایی و کاربردی زیر به مسئولان محترم برگزاری دوره‌های تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی و علوم ورزشی در سطح وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همچنین دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های کشور مطرح می‌شود.
۱. به‌منظور آشنایی دانشجویان با محتوای آموزشی دوره‌ها، اهداف و رسالت‌های دوره‌های دکتری و کارشناسی ارشد کتابچه یا دفترچه راهنمای دوره‌های تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی و علوم ورزشی به تفکیک این دوره‌ها تهیه شود؛
 ۲. در خصوص کیفیت روش تدریس، پیشنهاد می‌شود کیفیت روش‌های تدریس اعضای هیئت علمی دوره‌های تحصیلات تکمیلی به‌صورت دوره‌ای و منظم از سوی دانشجویان ارزیابی شود و در صورت استنتاج نواقص و ضعف‌هایی در این زمینه، به منظور تغییر و اصلاح روش‌های تدریس و کسب مهارت‌های تدریس به‌روز و مناسب دوره‌های تحصیلات تکمیلی، برای اعضای هیئت علمی چنین کارگاه‌های آموزشی برگزار شود. در این خصوص دفتر تضمین کیفیت دانشگاه تهران می‌تواند نقشی اساسی ایفاء کند؛
 ۳. نتایج تحقیق نشان داد کیفیت محتوای آموزشی این دوره‌ها ضعیف است. در بسیاری از موارد پاسخی از جمله نامشخص بودن منابع تدریس، به‌روز نبودن محتوای آموزشی و انتخاب سلیقه‌ای محتوای آموزشی از سوی اعضای هیئت علمی مشاهده می‌شد؛ از این رو به مسئولان تنظیم عناوین و سرفصل دروس دوره‌های تحصیلات تکمیلی پیشنهاد می‌شود تا دقت نظر بیشتری در انتخاب محتوای آموزشی، به‌روز بودن محتوا و تعیین مشخص منابع در حال تدریس داشته باشند و اعضای هیئت علمی ملزم به ارائه طرح

درس در ابتدای نیمسال باشند، به طوری که دانشجویان نیز از محتوای در نظر گرفته شده از سوی مسئولان مطلع شوند؛

۴. با توجه به نتایج ضعیف در خصوص ارتباط دانشکده‌های تربیت بدنی و دانشجویان و دانش‌آموختگان دوره‌های تحصیلات تکمیلی با محیط خارج از دانشگاه پیشنهاد می‌شود در دانشکده‌های تربیت بدنی مرکز یا دفتری به نام ارتباطات برون دانشگاهی برقرار شود تا استعدادها پرورش یافته در درون دانشکده‌ها را بنا به نیازهای اعلام شده، به مراکز خارج از دانشگاه معرفی نماید تا بدین ترتیب بسیاری از مهارت‌ها و علوم کسب شده توسط دانشجویان در زمینه مناسب به کار گرفته شود.

۵. در خصوص کیفیت روند ارزیابی دوره‌های تحصیلات تکمیلی در دانشکده‌های تربیت بدنی، شاهد ناهمخوانی نظرات دانشجویان با اعضای هیئت علمی و مدیران بودیم به این صورت که نظرات اعضای هیئت علمی و مدیران نشان‌دهنده وضعیت مطلوب روند ارزیابی این دوره‌ها بود، در حالی که دانشجویان تا حدودی از این روند رضایت داشته‌اند. از آنجا که دانشجویان از ذی‌نفعان اصلی دوره‌ها هستند، پیشنهاد می‌شود به منظور اجرای دقیق روند ارزیابی در دانشکده‌ها واحدی به نام دفتر نظارت و ارزشیابی تحصیلات تکمیلی در دانشکده‌ها دایر شود که ضمن ارتباط با دفاتر نظارت و ارزشیابی دانشگاه‌ها کلیه شاخص‌های کمی و کیفی این دوره‌ها را با دقت ارزیابی کند و نتایج آن را برای انجام اصلاحات لازم در اختیار مسئولان و اعضای هیئت علمی دوره‌ها قرار دهد.

۶. در خصوص کیفیت فضاهای آموزشی و تجهیزات موجود در کلاس‌های تحصیلات تکمیلی ضرورت بازنگری جدی از سوی مسئولان احساس می‌شود؛ زیرا از نظر هر سه گروه تحت بررسی فضاهای آموزشی موجود پاسخگوی نیازهای آموزشی دانشجویان نیست و توجه به ابعاد کمی و کیفی فضاهای کالبدی دانشکده‌ها ضروری است.

۷. دانشجویان باید با تاریخچه دانشگاه و دانشکده خود آشنا شوند تا از نمادهای انگیزشی دانشکده و دانشگاه محل تحصیل خود آگاه شوند و بدانند در کجا و با چه ویژگی‌های تاریخی، فرهنگی، علمی، سازمانی و ... تحصیل می‌کنند. آشنایی با توانمندی‌ها و افتخارات قبلی محل تحصیل خود می‌تواند انگیزه‌های تحصیلی آن‌ها را افزایش دهد.

۸. پیشنهاد می‌شود در دانشکده‌های تربیت بدنی انجمن دانش‌آموختگان به صورت حرفه‌ای تشکیل شود و بخشی از فعالیت آن، شناسایی میزان مهارت و تخصص دانش‌آموختگان دوره‌های تحصیلات تکمیلی باشد تا امکان برقراری ارتباط و همکاری با مراکز ورزشی، آموزشی و خدماتی خارج از دانشگاه یا درون دانشگاه را فراهم کند.

۹. پیشنهاد می‌شود تعداد دانشجویان در دوره‌های تحصیلات تکمیلی متناسب با توانایی‌های علمی گروه‌ها و امکانات پشتیبانی فعالیت‌های تحصیلی دانشجویان تعیین شود. بدین منظور، کاهش نسبی تعداد پذیرش دانشجویان ضروری است. البته عملیاتی شدن این پیشنهاد به بررسی دقیق‌تر موضوع نیاز دارد.
۱۰. ایجاد تناسب بین دوره‌های موجود کارشناسی ارشد و دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی با توانایی‌های گروه‌ها و نیازهای جامعه ضروری است. این امر توسط کمیته‌هایی که نمایندگان گروه‌های آموزشی نیز در آن‌ها حضور داشته باشند ممکن خواهد بود. این کمیته‌ها باید نگاه رشته‌ای و بین رشته‌ای به دوره‌ها داشته باشند و زمینه‌های محیطی مرتبط با دوره‌ها را به خوبی بشناسند.
۱۱. نتایج تحقیق، به‌ویژه از دیدگاه دانشجویان نشان داد اعضای هیئت علمی مدرس این دوره‌ها مهارت‌های تدریس خوبی ندارند که اصلاح این ضعف -با توجه به استانداردهای کیفیت آموزش‌های دانشگاهی- از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی و دعوت از اعضای هیئت علمی واقف بر چنین استانداردهایی امکان‌پذیر خواهد بود.
۱۲. ارائه طرح درس به دانشجویان از سوی اعضای هیئت علمی در آغاز دوره‌های تحصیلات تکمیلی ضروری است؛ زیرا نتایج نشان داد دانشجویان این دوره‌ها از اهداف و رسالت‌های این دوره که آشنایی با کم و کیف دروسی بخشی از آن است، آگاهی کامل ندارند.
۱۳. با توجه به نتایج تحقیق، برقراری ارتباط دوره‌های آموزشی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری و به‌ویژه ایجاد انسجام و توالی آموزش‌ها ضروری است.
۱۴. لازم است شیوه‌ها و معیارهای تشویق اعضای هیئت علمی بر اساس کیفیت فعالیت‌های آموزشی - پژوهشی آن‌ها بازنگری شود؛ زیرا با توجه به نتایج این تحقیق، کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره‌ها در سطح بالایی قرار ندارد.
۱۵. ارتقای مهارت‌های مدیریت بهره‌برداری و نگهداری فضاهای آموزشی و کمک آموزشی برای استفاده بهینه و مطلوب‌تر از فضاها و تجهیزات آموزشی موجود.
۱۶. ارزیابی مستمر برنامه‌های توسعه گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی به‌منظور متعادل‌سازی آن‌ها با امکانات دانشگاه از یک سو و تغییرات در محیط‌های خارج از دانشگاه (صنعت، خدمات ورزشی، خدمات آموزشی و ...) از سوی دیگر.
۱۷. ایجاد دوره‌های ارتقای مهارت‌های مدیریت کلاسی برای اعضای هیئت علمی این دوره‌ها.
۱۸. بهبود شیوه‌های بازاریابی و توزیع کتب منبع مطالعه در دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته تربیت بدنی به‌طوری که تولیدات علمی اعضای هیئت علمی سایر دانشگاه‌ها در

دسترس دانشجویان و مخاطبان در سطح کشور قرار گیرد.

۱۹. بازنگری جدی در چگونگی انتخاب، هدایت و دفاع از پایان‌نامه‌های دانشجویان در دانشکده‌های تربیت بدنی توسط گروه‌های آموزشی، به‌صورتی که پایان‌نامه‌ها اصالت بیشتری داشته باشند و دانشجویان به‌طور مستمر از جانب اعضای هیئت علمی راهنما و مشاور هدایت شوند.

منابع:

۱. فراستخواه، مقصود، «بررسی فرایند اطمینان از کیفیت در آموزش عالی ایران و چشم‌اندازی از رویکرد آینده اندیشی درباره کیفیت»، پایان‌نامه دکترا، دانشگاه شهید بهشتی، مهرماه ۱۳۸۴
۲. کوزه‌چیان، هاشم، ۱۳۷۹، «بررسی وضعیت آموزشی دانشجویان دانشکده‌های تربیت بدنی کشور»، نشریه حرکت، شماره ۴، صفحه ۵۳-۳۷
۳. صابونچی، رضا، (۱۳۷۹)، «بررسی کمی و کیفی وضعیت آموزشی- پژوهشی دوره‌های کارشناسی ارشد تربیت بدنی از دیدگاه دانشجویان این مقطع تحصیلی در دانشگاه‌های مجری مستقر در تهران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی
۴. مشرف جوادی، بتول، (۱۳۷۹)، «مقایسه برنامه‌های آموزشی رشته تربیت بدنی چند دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی منتخب جهان و ایران»، نشریه حرکت، شماره ۴، صفحه ۸۱-۱۰۱
۵. تندنویس، فریدون، (۱۳۸۰)، «ویژگی‌های فردی، سوابق تحصیلی، ورزشی و شغلی دانشجویان کارشناسی ارشد تربیت بدنی»، فصلنامه حرکت، شماره ۷، ص ۱۳-۵
۶. حیدری نژاد، صدیقه و همکاران، ۱۳۸۵، «ارزیابی کارایی دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی با استفاده از مدل ریاضی تحلیل پوششی داده‌ها»، فصلنامه المپیک، سال چهاردهم، شماره ۳۴
۷. میزانی، مهران، (۱۳۸۷)، «بررسی مشکلات تدوین پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی در دانشگاه‌های منتخب»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران
8. Alfred, R. L. & Carter, P. (1993, Winter), Changing Managerial Imperatives.

- New Directions for Community Colleges. San Francisco, CA: Jessey-Bass Publishers.
9. Mooney, C. J. (1991), The Dissertation is Still a Valuable Requirement, Survey Find but Graduate Student Says They Need Better Faculty Advising. The Chronicle of Higher Education, No.37, pp.A 15 & A 22.
 10. Philips, J.C & Russell, R.K. (1994) Research Self-Efficacy, the Research Training Environment and Research Productivity Among Graduate Students in Counseling Psychology. The Counseling Psychology, No.22, pp.628-641.
 11. Harman, G. and V. Meek (2000); Repositioning Quality Assurance and Accreditation in Australian; The Report of Department of Education Training and Youth Affairs.
 12. Oakleaf, Megan J. (2000). The Information Seeking Behavior of Humanist Scholars at University A Study. www.winona.msus.edu/is-f/webind2html
 13. Sullivan, J.E (2001), The Experience of Thesis Writing From The Perspective of Graduate Student Nurses. UMI Published Thesis: university of Alaska Anchorage.
 14. Kotrlik, W.J, Bartlett, E.J, Higgins, C.C & Williams, A.H (2002). Factors Associated With Research Productivity of Agricultural Education Faculty. Journal of Agricultural Education, Vol.43, No.3, pp.110-116
 15. Commission of the European Communities (2003). The Role of The University in The Europe of Knowledge. Available at: www.worldii.org/eu/cases/ECComm/
 16. Hanson, J. (2003); Encouraging Lectures to Engage with New Technologies in Learning and Teaching in a Vocational University: the Role of Recognition Reward; Journal of Higher Education Management and Policy, Vol.15, P. 3.
 17. Sahney, S., D. K. Banwet and S. Karunes (2008); An Integrated Framework of Indices for Quality Management in Education: A Faculty Perspective; The TQM Journal, Vol. 20, No. 5, pp. 502-519.

۱۸. موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی کشور، (۱۳۸۷)

۱۹. یمنی، محمد، «درآمدی به بررسی عملکرد سیستم‌های دانشگاهی»، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۰

۲۰. مهدی پور، عبدالرحمان، (۱۳۸۴)، «طراحی الگو برای ارزشیابی دوره کارشناسی تربیت بدنی و علوم ورزشی مراکز و مؤسسات آموزش عالی دولتی»، پایان‌نامه دکتری مدیریت و برنامه‌ریزی در تربیت بدنی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تربیت معلم، ص چکیده.